

Geweld tegen vrouwen

Wereldwijd heeft ruim één op drie vrouwen te maken met fysiek en/of seksueel geweld door een (ex-)partner of met seksueel geweld door anderen.

Partnergeweld is de meest voorkomende vorm van geweld op vrouwen. Naar schatting is zelfs de helft van de in 2012 vermoorde vrouwen slachtoffer van partners of familieleden. Individuele kenmerken zoals hun seksuele geaardheid, etniciteit, sociale klasse, beperking of genderidentiteit maken vrouwen extra kwetsbaar, maar ook contextuele factoren als humanitaire rampen en conflictsituaties verhogen het risico op geweld.

De cijfers voor Europa zijn evenmin een reden tot juichen: het rapport van de European Agency for Fundamental Rights uit 2014 stelt dat één op drie vrouwen ouder dan 15 reeds te maken kreeg met vormen van fysiek en/of seksueel geweld en 1 op 20 met verkrachting. Eén op vijf vrouwen ouder dan 15 werd geconfronteerd met vormen van fysiek en/of seksueel geweld vanwege een (ex-)partner. Duizelingwekkende cijfers, terwijl het merendeel van het geweld op vrouwen onder de radar blijft, want weinigen zijn geneigd om aangifte te doen.

Overal in de wereld gaan vrouwen samen in verzet tegen geweld, getuige de massale deelnames aan acties als de Wereldvrouwenmars en One Billion Rising. Ontelbare lokale vrouwengroepen binden de concrete strijd aan met geweld. Van de vluchthuizen en Wij spreken voor onszelf (WSVO) in eigen land, over de Gulabi Gang die in India gewelddadige mannen op hun plaats zet, de Koerdische vrouwenbeweging in Rojava (Syrië), Kongreya Star, die strijdt tegen o.m. vrouwenmishandeling, eremoorden, gedwongen huwelijken, tot de brede beweging #NiUnaMenos vanwege vrouwen in o.a. Argentinië, Chili, Brazilië, Uruguay, Peru, Ecuador, Colombia en Mexico om niet één meisje of vrouw meer te verliezen aan gendergeweld. Of het Fepsi, het centrum voor slachtoffers van seksueel geweld dat vrouwen uit Oost-Congo runnen, en WOREC, het Women's Rehabilitation Center in Nepal, enzovoort.

Want zoveel is duidelijk, zonder het initiatief van vrouwen zelf zal er weinig veranderen. Wereldwijd hebben vrouwen immers in alle geledingen van de samenleving een diepgewortelde patriarchale cultuur tegen. Een cultuur die voelbaar is ondanks het strafbaar stellen van geweld, ondanks lokale en internationale sensibiliseringscampagnes. Die patriarchale cultuur wortelt in de structurele ongelijkheid van vrouwen en mannen die – in heel diverse concrete verschijningsvormen - alle samenlevingen kenmerkt.

De manier waarop aan de patriarchale orde en de plaats van mannen en vrouwen concreet vorm gegeven wordt verschilt van cultuur tot cultuur, wat de variatie aan concrete onderdrukkingssystemen verklaart. Patriarchale opvattingen en allerhande rechtvaardigingsgronden zijn vaak verankerd in wetten en/of leven door in tradities, gewoonten, mentaliteiten, rechtssystemen enzovoort. In het ene land riskeert een slachtoffer van verkrachting om zelf veroordeeld te worden, wegens losbandig gedrag bijvoorbeeld. In het andere land botst ze op de quasi onmogelijkheid om juridisch hard te maken dat er sprake was van verkrachting.

Europa heeft moeite om te erkennen dat het niet ontsnapt aan die mechanismen. Het heeft de neiging het geweld tegen vrouwen door de 'eigen mannen' in de samenleving te ontkennen of te minimaliseren en het vooral te wijten aan andere, 'vreemde' culturen. Mannelijk geweld van eigen bodem wordt gerelativeerd en gezien als afwijkend individueel gedrag. Types als de Franse toppoliticus Dominique Strauss-Kahn, dat zijn toch uitzonderingen, klinkt het dan. Maar wanneer mannen uit een etnisch-culturele minderheid geweld plegen, wordt dat niet toegeschreven aan de individuele persoon, maar aan 'hun cultuur'. Een gelijkaardig mechanisme doet zich voor wanneer bij partner- en familiale moorden door mannen een onderscheid gemaakt wordt tussen enerzijds een *crime de passion* of 'gezinsdrama' en anderzijds 'eengerelateerde moord' – alsof niet alle drie de voorbeelden én met individuele psychologie én met cultuur te maken hebben.

Mannelijk geweld tegen vrouwen heeft over de culturen heen wel met elkaar gemeen dat het de aandacht vestigt op de motivatie van de dader, en niet op de daad zelf. Bovendien krijgt vaak het slachtoffer de schuld. De patriarchale focus op de dader en zijn belang (beschermd door de meest onverwachte verzachtende omstandigheden) gaat ten koste van de positie (en pijn) van zijn slachtoffer(s). Terwijl net dit laatste aandacht verdient als we het geweld effectief en systemisch willen aanpakken.

De waaier van geweldsmisdaden tegen vrouwen is ontstellend breed en gevarieerd. De verleiding om daar vanuit een witte westerse positie een hiërarchie of superioriteitsgevoel aan vast te knopen is groot. Alsof de westerse cultuur het monopolie heeft op vrouwenbevrijding en dus op het "énige en ware" feminisme. Terwijl er een pijnlijke tegenstelling bestaat tussen de abstracte verlichtingswaarden (vrijheid, gelijkheid...) en het effectief bestaande gendergerelateerd geweld hier, zoals blijkt uit de statistieken. En terwijl de verlichtingswaarden ontstellend weinig ingezet worden om het probleem wereldwijd aan te pakken. Integendeel, de positie van vrouwen elders en het geweld tegen hen worden vaak aangegrepen voor exotisch voyeurisme, selectieve verontwaardiging, xeno- en islamofobie,. De ongelijke positie van vrouwen is zelfs al gebruikt om oorlogen te rechtvaardigen. Kortom, vrouwenleed wordt in naam van de verlichting en 'het feminisme' geïnstrumentaliseerd en niet écht bestreden. Vaak verslechtert dit misbruik van 'het feminisme' ironisch genoeg nog de positie van vrouwen elders. Door één welbepaald model van vrouwenemancipatie op te voeren als universele norm, worden de lokale emancipatiebewegingen genegeerd of zelfs afgedaan als folklore.

Nochtans, als er in het verleden én vandaag bij ons en elders iets gedaan wordt tegen de seksuele ongelijkheid en het geweld tegen vrouwen, als een samenleving vooruitgang boekt op het punt van wetgeving, rechtspraak, hulpverlening, sensibilisering enzovoort, is dat in sterke mate dankzij de feministische en vrouwenstrijd in zijn vele vormen. Als de resultaten ondermaats blijven – en dat tonen de cijfers genoeg aan – dan is dat het gevolg van de blijvende structureel ongelijke positie van vrouwen als groep, het seksisme

waarvan politie, gerecht en de ruimere samenleving doordrongen blijven en waarop individuele vrouwen die hun rechten willen laten gelden, keer op keer stuiten. Er is een fikse omslag nodig om een einde te maken aan de epidemische proporties van het geweld dat vrouwen treft. Het maatschappelijke taboe dat rust op geweld op vrouwen en bij uitstek op seksueel geweld, moeten we op alle fronten doorbreken. Wij geloven rotsvast in de slagkracht van een wereldwijde solidariteit van vrouwenorganisaties, die elk op hun manier de strijd aanbinden tegen geweld op vrouwen. Als het de samenleving menens is om de strijd mee te voeren tegen gendergerelateerd geweld, dan moeten meer middelen gaan naar vrouwenorganisaties die op velerlei manieren overal ter wereld bakens verzetten, en naar alle actoren die hen daarbij versterken.

<http://www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/facts-and-figures>

http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-vaw-survey-main-results-apr14_en.pdf

<http://marchemondialedesfemmes.be/>

<http://www.onebillionrising.org/>

<http://wijsprekenvooronszelf.be/>

<http://niunamemos.com.ar/>

<https://undercoverinfo.files.wordpress.com/2016/09/k-star.pdf>

<http://www.fepsi.org/>

<http://www.worecnepal.org/>